

Vallomás egy kudarcról

A megyei könyvtárban az év elején viszonylag nagy-szabású apasztást kezdtünk elavult, illetve fölösle-gessé vált állományunkból. Magyartanárként elég-gé sajátos élmény volt, de meg tudtam magamat győzni, hogy - teszem azt - Urbán Ernő regényeiből nincs szükségünk 15-20 példányra.

Ennek a munkának a "mellékterméke" volt az az ötlet, hogy a magam módján megünnepem a mil-lecentenáriumi évet. Összeszedtem a könyvtár törté-nelmi regényeit egy "A magyar történelem regé-nyekben" című kiállítás-sorozathoz. Elég feltűnő helyen - hogy az olvasók feltétlenül beleütközzenek - helyeztük el a könyveket.

Az anyag nagyságát figyelembe véve hat, nagy-jából egyforma részre osztottam a regényeket:

1. Az ősidőktől az Árpád-ház kihalásáig,
2. Mohács előtt,
3. Törökvilág Magyarországon,
4. Erdély aranykora,
5. Thökölytől Martinovicsig,
6. A tizenkilencedik század.

(A huszadik századra szándékosan nem vállalkoztam. Furcsa lett volna egymás mellett pl. Karikás Frigyes kötete, A 39-es dandár és Fekete István Zsellérek című regénye - egyszóval nem akartam politizálni.)

Mind a hat témakör egy-egy hónapon keresztül volt látható - és kölcsönözhető - a tárlón. A kirakott mennyiségről csak "darabszámra" tudok beszámol-ni. A tárlóra egyszerre 100-120 könyv fért rá - a többkötetes műveket kötetenként számolva. Egy-egy regényből két-három példányt tettem ki. Összesen tehát közel hétszáz könyvet használtam fel. Termé-szetesen kíváncsi voltam a forgalomra (ezért szá-moltam „darabszámra”, így egyszerűbb volt ellen-őrizni, mennyit vittek el).

Tudom, persze, hogy a szépirodalom iránti ér-deklődés csökken, de azt hittem, hogy a téma - az évfordulóhoz kapcsolódva - csak kelt valami fi-gyelmet.

Nos, az eredmény: a legnagyobb forgalom egy hónap alatt 12, a legkisebb 4 könyv volt, átlagban 6-7. Ennyi.

Schmidt József

A József Attila Megyei Könyvtár 1996. évi rövid szakmai és pénzügyi mérlege

Rendkívüli évként könyvelhetjük el az 1996. esztendőt. Olyan komoly gazdasági-pénzügyi, vala-mint szakmai kihívásokkal kerültünk szembe, me-lyeknek a súlya és a tétje egyaránt különlegesnek számított. Az év néhány első hónapját egyértelműen a könyvtári "management"-munka uralta - persze a mindennapos működést fenntartva -, különböző *válságellenes* tervek és programok készültek házon belül, annak érdekében, hogy fenn tudjuk tartani az intézmény normális működését; illetőleg hogy meg tudjuk szerezni azokat a létező, esetleg lappangó és rejtett forrásokat, amelyekből a kezdetben kétség-beejtőnek látszó költségvetésünket ki tudjuk egészí-teni.

Az 1996. évi *munkatervünk* elkészítésekor már 1995-ben is részben számoltunk azzal, hogy rend-kívüli helyzettel kell szembenéznünk ebben az év-ben. A költségvetés közgyűlésbeli elfogadása után azonnal kidolgoztuk a megyei könyvtár működ-tetésével kapcsolatos válságtervet, amelynek vázlata a következő volt.

1. A költségvetés belső szerkezetének értelemszerű módosítása. Mivel a költségvetésünk kezdetben lényegében nulla forint fenntartói dologi támo-gatást tartalmazott, az ez évben várható csaknem *összes* bérmaradványt a dologi kiadásokra fordí-tottuk. Ezzel párhuzamosan drasztikusan kellett csökkentenünk a tényleges dologi kiadásokat: az éppen hogy csak működés szintjére. A harmadik potenciális forrás a dologiakra: a saját bevételi terv saját kockázatú megemlése volt.
2. Folyamatban lévő egyéb intézkedések (az egész év során). Az 1996. éves kényszerintézkedések mellett "költségkímélő" lehetőségekkel, illetve újfajta kapcsolatok kialakításával is törekedtünk a megbomlott költségvetési egyensúly további romlását lassítani. (Például: közhasznú munka-erők foglalkoztatása. Együttműködési - valójá-ban szponzori szerződések; a Vállalkozásfejlesz-tési Alapítvány szakrészleg-fejlesztő támoga-tása új, olcsóbb nyomdalehetőség Szlovákiában, reklámszerződések kötése, fölőspéldánykönyvek kiárusítása stb.)
3. Igazgatói utasítás jelent meg a legszigorúbb ta-karékosági intézkedésekről.

- Mindenesetre legalább három, látszólag alkalmazható, deficitet esetleg enyhítő intézkedés-kör *nem* volt indokolható.
- A további elbocsátások. A megyei könyvtár - miként erről a márciusi megyei közgyűlési ülés számára statisztikailag is megalapozott kimutatót készítettünk - szakalkalmazotti, pénzügyi, valamint fizikai munkát végző állományának létszáma már 1995-ben is alatta volt a hazai átlagnak, még inkább a nemzetközi és a hazai normatíváknak. Időközben még három - önként távozott - technikai alkalmazottal csökkent a státusban lévők száma. Tehát a megyei könyvtár már eleve végrehajtott egy 8-10 %-os létszámcsökkentést.
 - Nem lehetett továbbá az intézmény időleges bezárásával, szolgáltatásai szüneteltetésével sem pénzt megtakarítani! (A dolgozókat fizetni kell, fűteni kell, nyáron viszont nincs se fűtés, se - alig - villanyvilágítási költség, és így tovább.) A bezárás ráadásul drasztikusan *növelte volna a deficitet*, hiszen 1996-ban az első negyedévben az *1 munkanapra* eső működési és termelési bevételünk meghaladta a 25 E (!) forintot.
 - Rendkívül kockázatos és káros "megoldás" lett volna ezen az általános gazdasági mélyponton újra megpróbálkozni a megyei könyvtár és a városi fiókkönyvtárak bármiféle összevonásával vagy közös működtetésével.
- Szerencsére egyrészt nem kellett teljesen járatlan utakon bolyonganunk; másrészt pedig a munkatársak részéről megnyilvánuló támogatottság erősítette és végül is sikerre vitte kitörési kísérletünket (olyannyira, hogy november végén még némi szerény jutalmakat is kioszthattunk: azaz kb. három havi bérmaradványt *nem* kellett dologiakra átcsoportosítani. A többit viszont igen ...)
- Mindent egybevetve: 1996-ban - az előző évhez viszonyítva - nem kellett csökkentenünk szolgáltatásaink számát, sőt - a Vállalkozásfejlesztési Alapítvánnyal közösen - egy új szakrészleget is ki tudtunk alakítani, és - pályázati pénzekből - jelentősen bővíteni tudtuk számítógépeink (a hozzá tartozó eszközök és kellékek) számát.
- Az 1996. évre feladatként általunk megjelölt "stratégiai terv" valamennyi pontját teljesítettük.
- Kiszélesítettük a pénzdíjas szolgáltatások körét (számítógépes adatszolgáltatás, szövegszerkesztői, ill. nyomdai részmunkák tarifái), emeltük valamennyi eddig is "pénzes" szolgáltatásaink árát.
 - A Textlib-programban jelentősen előre tudtunk lépni azzal, hogy igen kemény házi tanfolyam lebonyolításával és idegen tapasztalatcsere folytán megtörtént az alapkiképzés. Felsőfokú tanulmányokat ketten fejeztek be (jelenleg hárman még folytatják).
 - A "markáns menedzseri munká"-ról fentebb már szó esett.
 - Nem panaszkodhatunk az intézmény presztízsének hazai és megyehatárokon túli alakulása miatt

sem. A szaksajtóban és a megyei hírközlő intézményekben egyaránt jól szerepeltünk. (A kiadványokról és a rendezvényekről külön.) - Az idén négy belső ellenőrzést végeztünk. (Kötészet munkája, a gépkocsi gazdasági kérdései, munkaidőfénykép a feldolgozó, valamint a tájékoztató csoportban.) Újra bebizonyosodott, hogy szükség van az efféle vizsgálatokra, mert objektív módon szemléltetik az anyagiakkal és a munkaidővel való gazdálkodást, rámutatnak a hiányosságokra és a pazarlásra, s jelzik, hol vannak még tartalékok a munkaszervezésben.

A pénzügyi-gazdasági és működési egyensúlyhelyzet nyilvánvalóan áldozatokkal járó megtartásának talán a legjobban látszó negatív következményei a szakmai munka néhány gócpontján mutatkoztak meg.

A könyvtár látogatóinak a száma nem csökkent ugyan 1996-ban a tavalyihoz képest (ez év végén is 100 ezer körül lesz); ámde a *beiratkozott* olvasók száma és a *kölcsönző* látogatók száma egyaránt csökkent (miközben a kölcsönzött dokumentumok száma nem változott lényegesen). A fő probléma e tekintetben az, hogy a dokumentumok beszerzésére fordított nominális forintösszeg nőtt ugyan 1996-ban (1995-höz viszonyítva), viszont a vágató infláció miatt a beszerzett dokumentumok száma drasztikusan csökkent: öt év viszonylatában a legkevesebb volt. (Folyóiratok beszerzésére valamivel többet költöttünk, mint tavaly. A féleségek száma nem változott jelentősen.) Nem tudtuk, nem tudjuk kielégíteni sem a legszélesebb (populárisabb ízlésű) olvasóközönséget, sem pedig az olvasói elit igényeit. Ugyanez az ellentmondás tükröződik a könyvtárközi kölcsönzés mutatóiban is, egyre kevesebb hozzánk érkező igényt tudunk saját állományunkból kielégíteni.

A nyomdai és a könyvkötészeti részleg munkáját az egyenetlenség és személyi mulasztások is jellemezték. Minderre azon belső vizsgálat mutatott rá, melynek nyomán megtettük a korrekciós intézkedéseket. Kiadványaink szépek, igényes kivitelűek voltak.

A rendezvénynaplónk 1996-ban szerényebb eseményeket és szám szerint is kevesebbet mutat, mint 1995-ben. Ennek is pénzügyi okai voltak: amíg meg nem kaptuk a Nemzeti Kulturális Alap támogatását, nem is indítottuk a szezont.

Részletek a beszámolóból:

Tájékoztató munka

Megjelentettük könyvtárunk 1996-os évkönyvét.

A *Komárom megye a sajtóban* című kötet kézírata kész, a rögzítés folyamatos. Az 1980/84-es kötet céduláinak kb. 25-30 %-a válogatott, rendezett.

Az "életrajz" adatbázis bővítéséhez az átnézendő könyveket kijelöltük, az adatgyűjtés megkezdődött.

Összegyűjtöttük a könyvtárközi szolgáltatáshoz az e-mail címlistát.

A már jelzett állománygyarapítási munkának a szaktájékoztatókra háruló része a tartalmi avulás, ill. a fölös példányszám miatti könyvek kiválogatása volt.

Részt vettünk az MKE helyismereti szekciójának ülésén, tatai konferenciáján előadással is, az MKE megyei szekciójának dorogi ülésén, ahol a könyvtári törvény volt napirenden, a NIIF Hungamet közgyűlésén, az MKE olvasószolgálati és bibliográfiai szekció egy-egy ülésén, a küldöttközgyűlésen, valamint a Megyei Iparkamara informatikai bizottságának ülésén.

Ebben az évben is megszerveztük a megyei könyvtári napokat, amelynek 4 helyszíne volt: Tatabánya, Komárom, Tata, Oroszlány. Témája: Miért nem (csak) könyvtár a könyvtár.

A megye olvasószolgálatos könyvtárosainak - a heti napon kívül - két továbbképzést szerveztünk. Az egyik a bábolnai Irodacentrum mutatta be a Microsofttól nyert CD adatbázisokat, a másikon az OMIKK mutatta be szolgáltatásait és a cikkadatbázisát, amelyet ajándékba meg is kaptunk.

A tájékoztatók munkájára egész évben jellemző volt - és ez így lesz az elkövetkező években is - hogy a hagyományos tájékoztató eszközök használata mellett folyamatosan tanulni és gyakorolni kellett az újakat: CD-ROM adatbázisok, az on-line elérhető adatbázisok. (Országos Széchényi Könyvtár, József Attila Tudományegyetem könyvtára, Budapesti Műszaki Egyetem, Közgazdasági Egyetem, Debreceni Kossuth Lajos Tudományegyetem.)

Gyermekkönyvtár

45 alkalommal tartottunk különböző témákkal kapcsolatos foglalkozást 943 gyereknek.

Megrendeztük a Versegly Ferenc nyelvművelő verseny megyei döntőjét. Havi egy alkalommal műveltségi TOTO-t állítottunk össze az olvasóinknak. Megszerveztük a 8. osztályosok átíratását a felnőtt könyvtárba.

Az év jelentősebb évfordulóira 22 alkalommal készítettünk kiállítást.

Író-olvasó találkozónk vendége novemberben Schmidt Egon volt, aki 110 gyerekhez hozta közelebb az állatok világát.

Segítettük és irányítottuk Hajdú Mónika főiskolai hallgató gyakorlatát.

Folytattuk a mesegyűjtemények feldolgozását és a könyvészetekben a behasonlítás. A megyei gyermekkönyvtáros munkaközösségének két programot szerveztünk: a gyermek és ifjúsági írók szekszárdi tanácskozásán való részvételt, és egy tapasztalatszerelátogatást a balassagyarmati Madách Imre Városi Könyvtárban.

Nemzetiségi munka

Az 1995-ben vásárolt szlovák nyelvű könyveket a korábbi években kialakult gyakorlat szerint az

érintett nemzetiségi községekhez eljuttattuk.

A Nemzetiségi Kulturális Alap Könyvtári Szakmai Kollégiumához pályázatot nyújtottunk be, ebben a német és szlovák nemzetiségek könyvtári ellátásához kértünk támogatást. Az igényelt 250 E Ft helyett 100 E Ft-ot kaptunk.

Átnéztük a német és szlovák nyelvű könyvállományt. Vannak elavult művek, és vannak 8-10 példányban könyvek feleslegesen.

Regionális munka

Elkészítettük a megye önkormányzati és munkahelyi statisztikáját, melyet az összesítés után továbbítottunk, a Művelődési és Közoktatási Minisztériumba, a Központi Statisztikai Hivatalba, valamint az Országos Széchényi Könyvtárba.

Részt vettünk a Téka/Téma szerkesztésében, s híradónkat eljuttattuk a megye valamennyi könyvtárba.

Az évkönyv számára elkészült a megye önkormányzati (közművelődési- és szakkönyvtárak) cím- és névjegyzéke, kiegészítve az 1955. december 31-i olvasói és állományadatokkal.

Elkészült a *Könyvtári Levelező/Lap* számára (meg is jelent) a *Helyzet- és hangulatjelentés Komárom-Esztergom megye városaiából* c. írásunk.

Segítséget nyújtottunk pályázatok figyelésében, készítésében, szakmai feladatok megoldásában, jogszabályok kikeresésében és másolatban való küldésében.

A Nemzeti Kulturális Alaptól kapott könyveket eljuttattuk a megye városi könyvtáraiba.

Rendezvények

- | | |
|----------------|--|
| január 15. | Szénássy Zoltán és Szénássy Árpád könyvbemutatója |
| június 03. | 10 év, 25 kötet <i>Az Új Forrás Könyvek</i> jubileuma |
| június 07. | A mai magyar szellemi életről Lengyel László előadása |
| szeptember 30. | Író-olvasó találkozó Hegedűs Gézával |
| október 14. | Jelenits István Pilinszky János költészetéről |
| október 28. | Domokos Mátyás <i>Leletmentés</i> c. kötetének bemutatója |
| november 04. | Hangverseny Liszt Ferenc születésének 185. évfordulójára |
| november 11. | <i>Az ógörög szellem aktualitása, Ógörög szellem, ógörög humor</i> címmel Pais István előadása |
| november 18. | Író-olvasó találkozó Schmidt Egonnal |
| december 02. | A Castrum-könyvek bemutatása. Virág Jenő, Wehner Tibor, Gazda István |
| december 16. | Faludi Ádám könyvbemutatója |

Dr. Monostori Imre
igazgató

Az MKE Helyismereti Könyvtárosok Szervezete egy évéről - dióhéjban

A MKE Helyismereti Könyvtárosok Szervezete 1996. november 20-án megtartotta évzáró elnökségi ülését, majd ezt követően évi rendes taggyűlésen számoltunk be az idei munkáról. A szervezet 1996. évi szakmai munkáját értékelő ülések rövid summázatául álljon itt e rövid emlékeztető.

Talán legfontosabb tapasztalatunk volt, hogy bár jól sikerültek rendezvényeink, évente több gyakorlati célú találkozásra is sort kell kerítenünk. A műhelymunkára, az egymás közötti aktuális kérdések megvitatására több lehetőséget szeretnénk teremteni a következő évben. Ennyi önkritika után a tények.

1996. május 31-én részt vettünk a Berzsényi Dániel Megyei Könyvtár által Szombathelyen rendezett nemzetközi regionális helyismereti tanácskozáson. Itt *A Vas megye a sajtóban* CD-ROM adatbázissal, majd osztrák és szlovén kollégák segítségével a burgenlandi és a muraszombati helytörténeti gyűjtemények gyarapításának és feltárásának kérdéseivel ismerkedhettünk meg.

1996. július 17-19 között Tatán megrendeztük 3. országos tanácskozásunkat, a hagyományoknak megfelelően a bibliográfiai szekcióval közösen. Bár e rendezvénysorozat a sok lemondás miatt nem egészen a terveknek megfelelően zajlott le, összességében kedvező visszhangja volt. Sajnos megyénk-ből kevesen vettünk részt a tanácskozáson. (*A TÉKA/TÉMA* előző két számában tudósítottunk erről a fontos eseményről. - a szerk.) A tanácskozás anyagát tartalmazó kötet - többek között a Kulcsár István Alapítvány támogatása révén - 1997 elején a kollégák kezébe kerülhet.

Szervezetünk fennállása óta első alkalommal - a bibliográfiai társszervezettől függetlenül - önálló szekcióülést tartott a Helyismereti Könyvtárosok Szervezete Debrecenben, a könyvtáros vándorgyűlésen, 1996. augusztus 9-én. Ennek témaköre kapcsolódott az országos millicentenáriumi rendezvénysorozathoz. Tagjaink közül többen részt vettek a csongrádi honismereti akadémián és az 1996. október 11-12-én Szekszárdon megrendezett - a honismereti kiadványok szerkesztői számára szervezett - tanácskozáson.

Szervezetünk kapcsolataihoz tartozik, hogy elnökünk, Mándli Gyula 1996. április 30-án a helyismereti könyvtárügy aktuális kérdéseiről tartott előadást Kaposvárott, a Kanyar József születésének 80. évfordulójára rendezett tanácskozáson.

Az angol könyvtáros egyesülettel kötött, 1995-98-ra szóló együttműködési szerződésünknek megfelelően szakmai továbbképzés keretében idén fogadtuk egy szigetországi kolléganőnköt. Az 1997-re szóló, számunkra biztosított kiutazási lehetőség elnyerésére pályázatot írunk ki. Angolul tudó, szakmai kommunikációra képes kollégák jelentke-

zését, érdeklődését várja tagságunk soraiból Gáncsné Nagy Erzsébet, a győri Megyei Könyvtárban.

Országos Honismereti Könyvtár alapjait teremtettük meg Vácott, amely a városi könyvtár különgyűjteményeként fog működni kollégáink adományai és a Szirén feldolgozó program segítségével.

A bevezetőben említett november 20-i taggyűlésünkön véglegessé vált, hogy immár 4. országos tanácskozásunk házigazdája Miskolc és Edelény lesz. Ennek középpontjába a határainkon túli magyar nyelvű gyűjtemények - Szlovákia, Kárpátalja, Szlovénia és Ausztria érdekelt könyvtárai - munkáját állítják a szervezők. Ehhez és a tavaszra tervezett, gyakorlatias témájú összejövetel tárgyául több javaslat is elhangzott. Például: nem hagyományos dokumentumok a helyismereti gyűjteményekben, gyűjtemény és felhasználói kapcsolata, gyűjtőkori szabályzatok áttekintése.

Szervezetünk gazdasági tevékenységéről Kiss László elmondotta: 1995-ben még gondot okozott az angliai vendégkapcsolat költségeinek előteremtése, mivel az indulás után szinte anyagi háttér nélkül kezdtünk el dolgozni. 1996-ban már segítséget kaptunk a MKE elnökségétől, a Nemzeti Kulturális Alap Könyvtári Szakkollégiumától, így a tervezett programok megvalósítása nem okozott problémát. Szerény összeget kaptunk a MKM Könyvtári Osztályától a közgyűjteményi társadalmi szervezetek támogatása keretében. A beszámoló napján 502 516 Ft volt a szervezet számláján.

Megalakulásunk óta szervezetünk létszáma folyamatosan gyarapszik, a kezdeti hatvan körüli létszám már száz felett van; folyamatosan jelentkeznek belépni kívánó kollégák. „Szervezetünk saját és közös rendezvényein mindenhol olyan támogatást kaptunk, amely alapján úgy gondolhatjuk, hogy helyismereti csoportunk munkája fontos és hiánypótló szerepet tölt be, és a könyvtáros társadalom is fontos feladatának tartja a szakterület ápolását” - állt a beszámolóban. *A miként és miről* kérdéséhez Komárom-Esztergom megyei kollégái ötleteit, hozzászólásait várja eme összefoglaló írója:

Dr. Horváth Géza



Bemutatkozik a császári községi könyvtár

Könyvtárunk a falu centrumában, a művelődési házban található. Állományunk 12.500 könyv. A faluban nincs külön iskolai könyvtár, gyermekkönyvtári részleg, ezért, a községi könyvtár igyekszik az igényeket kielégíteni a falu összes olvasói számára. Könyvtárunk az önkormányzathoz tartozik, minden évben 50.000 Ft-ot kapunk új könyvek vásárlására. Ez az összeg nem sok a mai könyvárakhoz viszonyítva, de úgy próbálom megvalósítani a beszerzést, hogy az olvasóink igényeit szem előtt tartom. Elsősorban a szórakoztató, könnyebb műfajú könyveket keresik az olvasóink.

Személy szerint másfél éve dolgozom a helyi könyvtárban, és a művelődési ház teendőit is én látom el.

Nagy örömmre szolgál, hogy a korábbi évekhez képest emelkedett a beiratkozott, rendszeresen könyvtárba járók létszáma. Jelenleg 222 olvasónk van (a korábbi 170-180). Életkoruk változó, az óvodásoktól a nyugdíjasokig minden korosztály megtalálható.

A látogatottság is változó, a téli, tavaszi, őszi hónapokban (mikor a kinti munkák szünetelnek) a forgalom nagyon jó. Nyáron viszont kevesebben jönnek. A jövő évtől (1997. jan.) a jelenlegi heti két nyitvatartási háromra emeljük.

Az általános iskolások szép számmal látogatják könyvtárunkat, néhány könyvtári órát is tartottunk, amelyek hozzásegítették a diákokat, hogy a még nem beiratkozott diákok is kedvet kapjanak az olvasáshoz, a könyvtárba járáshoz. Hiszen a célunk az, hogy még több olvasót tudhassunk magunkénak, a diákokkal megszerettessük a könyvet, az olvasást; az olvasás szépségére, hasznosságára irányítsuk a figyelmüket a mai modern világban, amikor sok helyütt a könyvet a videó és más elektronikus eszközök váltják fel.

Igyekszem beszerezni olyan szakirodalmat is, ami a gyerekek tanulásához segítséget nyújthat. Mivel helybeli lakos vagyok, ismerem az itteni embereket, sok esetben rám bízják a könyvek kiválasztását. Úgy élünk, dolgozunk együtt az olvasókkal, mint egy nagy család.

Természetesen megelégedni nem lehet, arra törekszem, hogy minden évben több olvasónk legyen, szívesen járjanak a fiatalok, idősek a könyvtárba.

Folyóiratunk külön a könyvtár részére nincs, de a művelődési házba a fiataloknak jár az *IM (Ifjúsági Magazin)*, a *Pályázati Figyelő* és a Soros Alapítvány támogatásával az *Esély* című folyóirat.

Igyekszünk egy jó, segítő szándékú könyvtárat kialakítani, szeretettel fogadni a régi, rendszeresen olvasó tagjainkat és az újakat becsalogatni.

Pordán Józsefné
könyvtáros

Speciális információszolgáltatás egy munkahelyi könyvtárban

A Szakszervezetek Komárom-Esztergom Megyei Könyvtára 1959-es alapítása óta a megye munkahelyi könyvtárainak ellátóközpontja.

A 90-es évek közepétől hozzávetőleg 40.000 kötetes helyben lévő állományával részt vesz a város könyvtári ellátásában. A rendszerváltás, a gazdaságban és a szakszervezeti mozgalomban bekövetkezett visszaesés miatt megváltoztak a működés feltételei. A körülményekhez való rugalmas alkalmazkodás, a specializálódás első lépéseit jelentette a "Jogi szakrészleg és dolgozószoza" kialakítása 1993-ban. Ezt követte az 1995-től korlátozott számban vállalt "Témafigyelés és információszolgáltatás".

Közel egy éves előkészítő munka után 1997. január 1-től indul a "Munkabiztonsági komplex információszolgáltatás".

Az előkészületek során körvonalazódott, hogy a gazdálkodók nagyságától függetlenül - mind a kezdő, mind a már működő vállalkozások számára fontos az általunk kialakított rendszerű szolgáltatás. Szakmai támogatónk és egyben a színvonal garanciája a Komárom-Esztergom Megyei Munkabiztonsági és Munkaügyi Felügyelőség.

A szolgáltatás szintjei:

1. A Munkavédelmi Törvény, valamint a munkaügyi és a népjóléti miniszter rendeletei és azok változása.
2. A minősített egyéni védőfelszerelések juttatási szabályai és azok változása.
3. Az 1997. 01.01. előtt megjelent biztonsági szabályzatok, a kapcsolódó szabványok és azok változása.
4. Az 1997. 01.01. után megjelent biztonsági szabályzatok és a kapcsolódó szabványok.
5. Kötelezővé tett munkabiztonsági tárgyú szabványok.
6. Munka-, tűz-, környezetvédelmi videofilm szolgáltatás.

Az igénybevétel lehetőségei:

1. Eseti tájékoztatás
A felhasználó számára gyors hozzáférést és teljességet biztosít az alapidokumentumokból nyert reprográfiai másolatok "Öninformációs tér" rendszerben történő előkészítése. A szolgáltatás díja: 300.- Ft/alkalom.
2. Témafigyelés
A megrendelővel kötött szerződésben rögzített témák figyelését, a változásokról készített reprográfiai másolatok eljuttatását tartalmazza. Előfizetési díj: 3.000.- Ft/év/3 téma. 500.- Ft/év minden további téma esetén. Járulékos költség: reprográfiai másolat díja és postaköltség.
3. Munka-, tűz-, környezetvédelmi videofilm szolgáltatás

A munkavédelmi oktatások színvonalának és eredményességének javítása érdekében speciális videofilmelek gyűjteményét alakítjuk ki, részben saját erőből, részben a befizetett állományfejlesztési hozzájárulás felhasználásával gyarapítva. Együttműködési megállapodás esetén a támogatási összeg 10.000,- Ft, mely esetenként ingyenes kölcsönzéssel is jár. Heti kölcsönzési idővel 2 kazettát biztosítunk

A különgyűjtemény kialakításakor a felhasználó számára gyors hozzáférést biztosító "Öninformációs tér" jellegű rendszert alkalmaztuk, melyet a Megyei Munkaügyi Központtól vettünk át. A szolgáltatás szintjeinek megfelelő csoportosításban helyezzük el a dossziékba rendezett másolatokat (nem a teljes dokumentumot, csak a szolgáltatás szempontjából érdekeset) a kapcsolódó szabványokat is hozzárendeljük az alapidokumentumhoz. A már megjelent biztonsági szabályzatok esetén a magyarázatos változat is az összeállítás része. Kiegészítésként a munkabiztonság szakfolyóiratait és a kapcsolódó szakkönyveket is a gyűjteményhez rendezzük.

A szolgáltatás előkészítése során beigazolódott, hogy

- Szükséges és hasznos a munkabiztonság dokumentumainak teljességre törekvő gyűjtése.
- Megyénkben hasonló mélységű gyűjteménnyel közkönyvtár nem rendelkezik.
- A munkabiztonsághoz kapcsolódó területeken hasonló jellegű gyűjtésre és rendszerben is megvalósuló szolgáltatásra van lehetőség; a foglalkoztatás, környezetvédelem és tűzbiztonság témakörei jelentik a fejlesztést.
- A foglalkoztatás és környezetvédelem témában a megyei szakhatóság érdeklődik kezdeményezésünk iránt, megvalósítás esetén ígérettel bírunk a szakmai segítségükre.
- A szolgáltatás rendszere és tartalma magában rejti a számítógép alkalmazását is, ezzel kapcsolatban a Regionális Vállalkozásfejlesztési Alapítványtól joggal számíthatunk támogatásra.

Tudjuk, hogy könyvtárunk mind témájában, mind módszerében hagyományokkal nem rendelkező szolgáltatást vezet be, de a körülmények előkészítés reményeink szerint biztosítja, hogy színvonalas, használóink számára hasznos szolgáltatást sikerült kialakítani

Somogyi Lászlóné
könyvtárigazgató

Könyvtárpártoló önkormányzatok

A közművelődési könyvtárak sosem voltak irigylésre méltó helyzetben, az igények mindig megelőzték a lehetőségeket. Napjainkra a problémák megsokasodtak. Komoly kihívás elé állítja az intézményeket az "informatikai társadalom" megjelenése, ugyanakkor a hagyományos kölcsönkönyvtári tevékenységnek is alig tudnak megfelelni. A könyvtárak emelkedése messze meghaladta az inflációt, miközben a könyvbeszerzési keretek alig emelkedtek. Egyre többen használják - használnák, hiszen az egyéni könyvvásárlás is csökken.

Az önkormányzati törvény nem írja elő, milyen szinten illenek működtetni a könyvtárakat. Az a tény, hogy a kulturális normatíva 6 éve változatlan, és ebben az évben be is olvasztották a település üzemeltetési költségeibe, jelzés, de rossz jelentéssel bír. Mintha a kultúra, ezen belül a könyvtárügy valamiféle felesleges luxus lenne. Hiszen az országos költségvetés sem tudott 400 millió Ft-ot megszavazni a közkönyvtárak évének megrendezésére. Pedig ez az összeg igazán nem tétel 1.000 milliárdos nagyságrendnél...

Az önkormányzatok többsége szeretné jó gazdaként a könyvtárakat is fejleszteni. Szeretné, de a költségvetés amúgy is feszített, utat is kell építeni, havat is kell takarítani, a könyvtárosok érdekérvényesítő képessége meg - hagyományosan alacsony.

Talán valami mégis elkezdődik? Erre utal, hogy a Művelődési Minisztérium az év nyarán pályázatot írt ki azon önkormányzatok számára, amelyek az átlagnál nagyobb figyelmet fordítanak a könyvtáraik könyvbeszerzési keretére.

A Minisztérium illetékesei újjólág szembesültek azzal a ténnyel, hogy a könyvbeszerzési keretek milyen hihetetlen módon "szóródnak". És hogy a könyvtáraknak mennyire szükségük van minden megszerezhető támogatásra...

Igy az eredeti 7 milliós összeget 11 millióra emelték, adtak ki 4., 5. díjakat, és "találtak" még egy díjazásra érdemes szempontot. Azok is kaptak jutalmat, akik az elmúlt évhez képest emelték jelentősen a könyvbeszerzési keretet. Ez utóbbiban Tatabánya város önkormányzata 3. helyezett lett, és 40.000,- Ft támogatásban részesült. Amit természetesen a Városi Könyvtár meg is kap.

Már most felhívom az illetékesek figyelmét arra, hogy a pályázatot jövőre is kiírják, a jutalmakra 20 millió Ft-ot szánva.

A miniszter úr arról is tájékoztatta a megjelent polgármestereket, könyvtárigazgatókat, hogy tervezik az iskolai könyvtárak támogatását, és jelentős összeget szánnak a számítógépes információs háttér kiépítésére.

Talán végre növekednek a kultúrára fordítható központi források is. - Úgy legyen ...

Takács Anna
Városi Könyvtár, Tatabánya

Könyvtári beszélgetések a tatai 1. sz. általános iskolában

Ez évi 1. számunkban már olvashattak tudósítást az iskolában zajló könyvtári beszélgetésekről. Meghívott vendégeink annak idején az iskola tanulói voltak.

Két újabb találkozóról kívánok röviden beszámolni.

Az első vendég Márkus Mihály református püspök úr volt. Noha sokan ismerték őt hittan órákról vagy a templomból, a diákok sokáig elfogódottak voltak: mit is lehet kérdezni egy püspöktől? A vendég azonban átsegítette a résztvevőket a zavaroson. Mesélt diákkoráról, egyes tanáiról (pl. Körmendi Gézárról, Flóris Benő rektorról). Beszélt családjáról, már felnőtt gyermekeiről. Természetesen hivatásáról is szó esett. Egy tanuló kérdésére még vicceket is mesélt. Így sikerült feloldani a kezdeti elfogódottságot, emberközelve kerülni a hallgatókkal.

Egy másik beszélgetés vendége Dinga László, az iskola igazgatója volt. Természetes, hogy az általánál nagyobb volt az érdeklődés.

A beszámoló itt is a gyermekkorral kezdődött. Nagy kíváncsiságot váltott ki igazgató úr beszámolója a kacsák gondozásáról, etetéséről. Természetesen összehasonlította az akkori és a mai diákcínyeket, a tanulóknak az iskolához való viszonyát. Sok szó esett a délutáni szakkörökről.

Beszámolt főiskolai tanulmányairól, a csillagászat iránti vonzalmáról, a TIT-ben kifejtett tevékenységéről, pedagógusi munkájáról.

Úgy érzem, sikerült iskolánkban olyan rendezvényt elindítani, amely mind a meghívottaknak - iskolánk régi tanulóinak -, mind a mostani diákoknak maradandó élményt jelent. Annak is örülünk, hogy ezek az események a könyvtárban zajlanak, így a könyvtár munkájára is felhívják a figyelmet.

Szívesen beszámolunk a folytatásról is.

Oszkóné Kálmán Ildikó
könyvtáros



A megyei könyvtárak és a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár számítógépesítettége

Megye	PC-k Száma.*(db)	CD-ROM leolvasó (db)	Internet hozzáférés	Nagy-számítógép, db
Bács-Kiskun	50 (20)	6	+	2
Baranya	15 (3)	9	+	5
Békés	20 (6)	2	+	3
Borsod	15 (-)	4	+	1
Csongrád	21 (3)	2	+	2
Fejér	8 (1)	15	+	1
Győr-Moson-Sopron	11 (-)	1	-	-
Hajdú-Bihar	14 (-)	2	-	-
Heves	16 (-)	2	-	-
Jász-Nagyk.-Szolnok	23 (-)	5	-	-
Komárom-Esztergom	12 (-)	3	-	-
Nógrád	8 (-)	2	-	-
Pest	8 (-)	2	-	-
Somogy	19 (3)	1	+	-
Szab.-Szatm.-Bereg	28 (4)	2	-	-
Tolna	7 (-)	1	-	-
Vas	16 (1)	2	+	1
Veszprém	12 (4)	1	+	1
Zala	22 (2)	2	+	2
Budapest	40 (3)	1	-	-

*A zárójeles oszlop az olvasók által elérhető végpontokat jelenti.

(HVG, 1996. 42. sz. 84. l.)

Találkozás a miniszterrel

December 18-án tájékoztatóra és beszélgetésre gyűltek össze a könyvszakma meghívott képviselői a Petőfi Irodalmi Múzeumban. (A találkozót Göncz Árpád köztársasági elnök is megtisztelte jelenlétével.) Az előadó Magyar Bálint művelődési és közoktatási miniszter volt, aki összefoglalta a minisztérium törekvéseit és erőfeszítéseit a magyar könyvkiadás- és terjesztés anyagi támogatásáról, az írók megbecsülésének új formáiról, a tervezett Magyar Irodalom Háza koncepcióról és sok minden másról.

A statisztikai adatok azt mutatják, hogy az utóbbi években nőtt a kiadott művek száma, miközben az összpéldányszám - 1990-hez viszonyítva - a felére csökkent. Ugyancsak nőtt - legalábbis nominál értékben - a kiadott művek összforgalma.

Az 1997. évi tervekről szólva a miniszter kiemelte, hogy a legfontosabb teendő az iskolai könyvtárak támogatása (erre a célra tanulónként 2000; kistélepüléseken 4000 forintot szánnak), valamint a felsőoktatási könyvtárfejlesztési program, melynek keretében mintegy 600 millió forinttal támogatják az egyetemi és főiskolai tankönyvel-látást. Ujdonság lesz az az akció is, melynek során a pedagógusok évi nettó 7000 forint könyvvásárlási hozzájárulást kapnak 1997-ben.

A megjelent írók elsősorban a magyar szellemi élet politikai színezetű megosztottságát kárhoztat-

ták, illetve az élő magyar irodalom támogatását kérték.

Az iskolai könyvtárak egyik képviselője kétkedett abban, hogy az önkormányzatok továbbítani fogják a központi pénzt - könyvtárfejlesztési célra. Ugyancsak kétely fogadta a pedagógusok könyvvásárlási hozzájárulásának tervezetét: mi a biztosítás arra, hogy ezek a pénzek tényleg értékes szakkönyvek vásárlására - és nem pl. a kis unoka karácsonyi ajándékozására - fordítódnak?

Hozzászólásomban arra hívtam föl a miniszter figyelmét, hogy a megyei könyvtárak (és a FSZEK) - együttesen - mint regionális központok, potenciálisan valamennyi magyar állampolgár könyvtár ellátásának segítő részesei, információs központjai. Éppen ezért - összhangban a készülő könyvtári

törvénnyel - nemcsak helyi, vagyis önkormányzati felelősség ezek fönntartása, hanem központi, kormányzati, minisztériumi feladat is. Éppen ezért napirendre kell tűzni a közművelődési könyvtárak igen nehéz helyzetét is, és első lépcsőként be kell vezetni a megyei - majd a városi - könyvtárak állománygyarapításának központi anyagi támogatását. A közművelődési könyvtárak ügye ugyanis nem pusztán helyi érdekű, hanem egy ország, egy nemzet művelődésének jövője szempontjából is aktuális kérdés.

Magyar Bálint miniszter válaszában kifejtette, hogy 1997-ben nem kerül sor efféle központi támogatásra, ám a minisztérium munkatervében 1998-ban szerepel a közművelődési könyvtárak támogatása lehetőségeinek a napirendre tűzése.

Dr. Monostori Imre
igazgató

*Minden kedves kollégánknak, olvasónknak
eredményekben gazdag,
boldog új esztendőt kíván*

a szerkesztőség



Szerkesztik: ifj. Gyüsi László, Tata, Móricz Zsigmond Városi Könyvtár
dr. Horváth Géza, József Attila Megyei Könyvtár
Kelecsényi Péterné, József Attila Megyei Könyvtár
Takács Anna, Tatabánya, Városi Könyvtár
Tanczerné Jakus Emőke, Tata, Kőkúti Általános Iskola

Kiadja a József Attila Megyei Könyvtár, Tatabánya, Fő tér 2.
Felelős kiadó: dr. Monostori Imre igazgató
Felelős szerkesztő: Schmidt József
ISSN 1218 9278
Tb.MK.S-1/97